

Strategi för Kulturrådets jämställdhetsarbete

2010 – 2013

Inledning

Enligt de kulturpolitiska målen ska kulturpolitiken ge alla möjlighet att delta i kulturlivet. Konstnärlig kvalitet, kreativitet och mångfald ska präglade samhällets utveckling.

Kvinnor och män ska ha lika möjligheter att ta del av samhällets gemensamma resurser som går till kulturskapande och att utöva ett aktivt konstnärskap. Undersökningar har dock visat att mäns respektive kvinnors deltagande i och inflytande över konstnärliga verksamheter ser olika ut. Skillnaderna varierar inom olika konstområden och genrer och inom flera områden har utvecklingen gått framåt. Men Kulturrådet kan konstatera att det finns behov av ett aktivt utvecklingsarbete för att uppnå jämställdhet mellan könen. Kulturrådets utgångspunkt är att ett jämställt kulturliv bidrar till kvalitet och mångfald genom att fler erfarenheter och berättelser presenteras. Arbete för jämställdhet är därför nödvändigt för att de kulturpolitiska målen ska kunna uppnås.

Erfarenheter och villkor utgår dock inte endast från könstillhörighet. Ålder, etnicitet, sexualitet, könsöverskridande identitet, funktionsnedsättning och religiös åskådning är exempel på faktorer som påverkar individers möjligheter till delaktighet och inflytande.

Medvetenhet om och agerande utifrån detta är avgörande för att alla ska ha möjlighet till deltagande i kulturlivet.

Kulturrådets uppdrag

Kulturrådets tre huvuduppgifter är att följa utvecklingen inom kulturområdet, ge underlag för den statliga kulturpolitiken och att bistå vid genomförandet.

Kulturrådets uppdrag är formulerade i regleringsbrev och förordningar och det är dessa som är utgångspunkt för Kulturrådets jämställdhetsarbete.

Kulturrådet ska, enligt förordning (2007:1186) med instruktion för Statens kulturråd, integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet.

Kulturrådets uppdrag är sedan mer precist formulerade i regleringsbrev och förordningar vilka är utgångspunkt för Kulturrådets jämställdhetsarbete.

Utgångspunkter

Kulturrådet arbetar för en jämn fördelning av representation och resurser för att kvinnors och mäns erfarenheter, kunskaper och värderingar ska speglas och tas tillvara på ett likvärdigt sätt inom Kulturrådets verksamhetsområde.

Kulturrådets jämställdhetsarbete innefattar också ett barn- och ungdomsperspektiv för att ge förutsättningar för att pojkar och flickor har lika möjligheter att ta del av och delta i den offentligt finansierade kulturen.

Arbetet för att uppnå jämställdhet på Kulturrådet som arbetsplats behandlas i en särskild jämställdhets- och mångfaldsplan. Förutsättningen för att ett jämställdhetsperspektiv ska kunna vara en integrerad del av Kulturrådets verksamhet är att också målen i den interna verksamheten är uppnådda.

Kulturrådets arbete:

Senast den 1 december 2010 ska Kulturrådet ta fram en plan för hur myndighetens verksamhet ska jämställdhetsintegreras¹ i de delar som omfattas av denna strategi.

Planen ska innehålla uppgifter hur myndigheten ska vara samlande, stödjande och pådrivande i jämställdhetsarbetet inom rådets verksamhetsområde.

Kulturrådet ska också ta fram nyckeltal för de olika konstområdena och bidragsformerna för att mäta utvecklingen ur ett jämställdhetsperspektiv.

Kulturrådets personal, styrelse samt arbets- och referensgrupper ska ges förutsättning till adekvat kunskap om jämställdhetsperspektiv. Kulturrådet utgår från att förutsättningar för att nå målet om jämställdhet är kunskap om utvecklingen inom kultursektorn ur ett jämställdhetsperspektiv, kunskap om genusperspektiv, intersektionalitetsperspektiv samt om metoder och verktyg för jämställdhetsintegrering .

¹ För definitioner se bilaga

Övergripande mål för Kulturrådets jämställdhetsarbete:

Kulturrådet ger förutsättningar för att kvinnor och män ska ha lika rätt och möjlighet till deltagande i, inflytande över och delaktighet i kulturlivet

För att uppnå det övergripande målet har Kulturrådet satt upp följande delmål:*1. Kulturrådet har kunskap om kvinnors och mäns deltagande i, inflytande över och delaktighet i kulturlivet**Detta innebär att:*

- Kulturrådet i sina rapporter, kartläggningar och analyser ska redovisa ett jämställdhetsperspektiv samt analysera individbaserad statistik uppdelad efter kön. Jämställdhetsperspektivet ska ingå i rapporternas sammanfattningar.
- Jämställdhetsanalyser ska utgöra en del av det underlag som ligger till grund för Kulturrådets beslutsfattande. Detta innebär att bedöma effekterna av beslut ur ett jämställdhetsperspektiv, samt hur beslutet bidrar till att uppnå de övergripande målen för jämställdhetsarbetet. Här ska fördelning av formell makt, resurser och representation studeras.
- Kulturrådet utvecklar samarbetet med andra relevanta myndigheter, organisationer, med regioner och landsting samt med kulturlivets aktörer i syfte att öka kunskapen om pågående arbete, erfarenheter samt om metoder för att uppnå jämställdhet. Kulturrådet följer också, då det är relevant, utvecklingen på internationell nivå.

2. Kulturrådet ger kvinnor och män lika möjligheter att ta del av ekonomiska resurser inom kultursektorn

Den övergripande målsättningen i bidragsfördelningen är att representation och resurser ska fördelas jämnt, det vill säga att båda könen finns representerade till 50 procent i konstnärlig verksamhet och att ekonomiska resurser fördelas med en 50–50 fördelning mellan könen.

Vissa av de verksamheter eller bidragsformer Kulturrådet fördelar medel till är dock så små att även en liten omfördelning av medel får stor procentuell betydelse. Utgångspunkten för Kulturrådets bidragsfördelning är därför att

minst 40 procent i representation och av resurser ska komma det underrepresenterade könet till del. Detta enligt principen "följ eller förklara"², vilket innebär att Kulturrådet ska lämna en förklaring vid en eventuell avvikelse från riktlinjerna om en 40–60 bidragsfördelning gällande representation och resurser, på årsbasis inom respektive bidrag. Vid fördelning analyseras främst andelen upphovspersoner av ettdera könet och inom vissa bidrag andelen konstnärligt medverkande av ettdera könet. De regionala institutioner som har verksamhetsbidrag ska redogöra för hur deras produktioner under en treårsperiod följer en fördelning där andelen upphovspersoner av ettdera könet är representerat till minst 40 procent inom verksamheten.

Kulturrådet prioriterar ansökningar som på ett kvalitativt sätt bidrar till ökad jämställdhet. Informationsinsatser om prioriteringar ger förutsättningar för fler ansökningar som visar på en ambition att öka jämställdheten inom kultursektorn.

Vid samverkan med landsting och regioner innebär delmålet:

Jämställdhetsperspektivet ska ha genomslag i regionala dialoger och i avsiktsförklaringar. Kulturrådet ska i sin bidragsgivning till regional kulturverksamhet verka för ökad jämställdhet. Kulturrådet informerar regionerna om rådets riktlinjer för en jämställd fördelningsram av ekonomiska resurser till kulturverksamheter. Genom den nya modellen för stöd till regional kulturverksamhet, som stegvis införs fr.o.m. 2011, kommer de statliga medlen fördelas av landsting/regioner med utgångspunkt i regionala kulturplaner som tagits fram efter dialog med kommuner, kulturskapare och civilsamhälle. Kulturplanerna ska innehålla en beskrivning av regionens kulturverksamhet ur ett jämställdhetsperspektiv och bör innehålla information om vilka insatser regionen ska genomföra för att uppnå jämställdhet gällande fördelning av representation och resurser. Regionerna bör sedan, enligt principen "följ eller förklara", redogöra för hur deras bidragsmottagares verksamheter följer en fördelning där andelen upphovspersoner av ettdera könet är representerat till minst 40 procent under en treårsperiod.

² Principen lämnades som förslag i utredningen *Plats på Scen* (SOU 2006:42) och är hämtat från kommittén Kodgruppen, se Svensk kod för bolagsstyrning, Näringsdepartementet 2004.

3. Kulturrådet tar fram en kommunikationsplan i syfte att öka jämställdheten inom kultursektorn

Kommunikationsplanen ska bidra till att målen för Kulturrådets jämställdhetsarbete ska uppnås. Den fastställer målgrupper, budskap och tidpunkter för kommunikationsarbetet. Planen identifierar lämpliga distributionsvägar för jämställdhetsarbetet, med målgrupperna som utgångspunkt. Den föreslår även riktade kommunikationsinsatser för att komplettera de traditionella distributionskanalerna i den mån det behövs. Planen innehåller också förslag på press- och medieinsatser. Kommunikationsplanen tas fram av Kulturrådets kommunikationsavdelning i samarbete med övriga avdelningar i samband med att strategin beslutats.

Uppföljning och utvärdering

Strategin för jämställdhetsarbetet ska ingå i Kulturrådets verksamhetsplanering och följas upp i årsredovisningar. En uppföljning och utvärdering av strategin bör göras 2013.

Bilaga

Definitioner

jämställdhet: innebär att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla väsentliga områden i livet. (Nationalencyklopedin)

Jämställdhetsintegrering innebär (om)organisering, förbättring, utveckling och utvärdering av berednings-, handläggnings-, och beslutsprocesser, så att ett jämställdhetsperspektiv införlivas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av dem som normalt sett deltar i beslutsfattandet.

genus: begrepp inom humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning och teoribildning som används för att förstå och urskilja de föreställningar, idéer och handlingar som sammantagna formar människors sociala kön. Termen genus används som benämning på den sociala process som tillskriver såväl människor som symboliska förhållanden och institutioner kollektiva s.k. könsegenskaper, dvs. manligt och maskulint resp. kvinnligt och feminint. (Nationalencyklopedin)

genusperspektiv: uppfattning av något utifrån olika kön. Med **genusperspektiv** avses att man analyserar företeelser, förhållanden och processer i samhället inom politik, ekonomi, utbildning, vetenskap, kultur etc. utifrån ett perspektiv som beaktar att relationer mellan kön kan inverka även i till synes könsneutrala sammanhang och att tillskrivna kollektiva könskaraktäristika, som skapar systematisk ojämlikhet mellan könen, uppmärksammas. (Nationalencyklopedin)

intersektionalitet är ett samhällsvetenskapligt begrepp som syftar till att synliggöra specifika situationer av förtryck som skapas i skärningspunkter för maktrelationer baserade på etnicitet, kön, klass. En viktig utgångspunkt för intersektionella analyser är att människors erfarenheter, identiteter och möjligheter är givna utifrån en rad olika positioner i samhället som inte kan förstås isolerade från varandra. Maktutövande vilar på samverkande relationer av förtryck som dels är socialt konstruerade, dels tar sig olika uttryck i skilda sammanhang. (Nationalencyklopedin)